

Östersjötorsken - en unik och isolerad art

Östersjöns miljö definieras bland annat av att det består av färre arter i förhållande till andra havsområden. Artfattigdomen gör Östersjön känslig gentemot förändringar då viktiga ekosystemfunktioner bibehålls av ett begränsat antal arter. Haven var tidigare skyddade av dess storlek, men idag genomgår våra hav stora förändringar som påverkar de flesta marina organismer. Idag påverkar människan miljön och ekosystemen på alla nivåer.

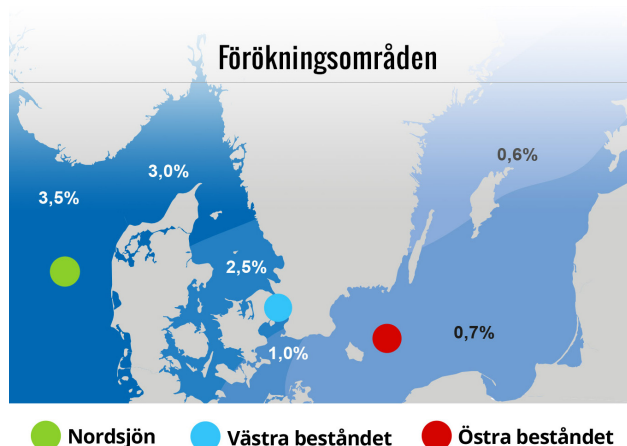
Östersjötorsken delas in i två olika bestånd: det västra beståndet och det östra beståndet. Det östra beståndet är betydligt större än det västra och är även spritt över ett större geografiskt område.

Torsken finns längs hela Sveriges kust. Idag vet man att det rör sig om tre genetiskt unika bestånd: 1. östra Östersjön, 2. västra Östersjön inklusive Öresund, Kattegatt och östra Skagerrak, samt 3. Nordsjön inklusive västra Skagerrak. Det har under lång tid skett en evolutionär anpassning hos alla torskbestånd, svarande mot de unika förhållanden som råder i respektive havsområde.

Torsken i östra beståndet i Östersjön är anpassad för en lägre salthalt: äggen är större och flyter högre upp i vattenmassan. Östersjötorskens blodgrupp möjliggör även att de kan vistas i miljöer med låg syrehalt och temperatur. Östra beståndet leker huvudsakligen i Bornholmsbassängen varifrån yngel sprids in i Östersjön. Leken sker på sommaren till skillnad från alla övriga torskbestånd som leker på vintern och våren.

Dessa skillnader gör att torsken i östra Östersjön har blivit en helt genetiskt unik art, med obefintligt utbyte av gener med andra torskbestånd. Om torsken går förlorad i Östersjön kommer dess plats inte kunna fyllas naturligt av torsk från ett annat område och eventuella försök att återersätta den kommer att misslyckas.

Fiskar vi ner östersjötorsken till så låga nivåer så att den inte kan fortsätta att reproducera sig riskerar vi att förlora den för alltid. Det i sin tur skulle

få stora konsekvenser för Östersjöns ekosystem i sin helhet där balansen är beroende av ett fåtal arter. Risken för detta ökar när torsken idag leker på endast en plats i Östersjön och dess förökning försvåras ytterligare av oregelbundna inflöden av saltvatten till havet. Det betyder att det förekommer en ökad risk för lokal utrotning av östersjötorsken om fiskeförvaltningen inte ser till att det finns en tillräckligt stor population av torsk, och att tidigare lekområden kan återetableras.

Idag är den vetenskapliga rådgivningen osäker för torsken i östra Östersjön. Torsken är smal och liten och fångstnivåerna är nere på historiskt låga nivåer. Ändå tillåts ett fortsatt trålfiske efter torsk i Östersjön och trålarna fortsätter trots förbud att kasta stora mängder av död fisk överbord som inte uppfyller rätt storlek.

Vill du läsa mer om torskens genetik?

Informationen är bland annat hämtad från dessa två vetenskapliga artiklar:

<https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC4494048/>

<https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed/21446396>